

Ποτέ δεν ξεχνούμε

- Ποτέ δεν ξεχνούμε το λατρευτό χωριό μας, τη Νεράιδα αυτή της Κύπρου την πεντάμορφη Κυθρέα.
 - Ποτέ δεν ξεχνούμε την αστείρευτη πηγή που με τα γάργαρα νερά της δημιούργησε το απέραντο εκείνο πέπλο, κεντημένο με πανύψηλα πλατάνια, λεύκες, λεμονόδεντρα, ελιές νερολούλουδα και τριανταφυλιές.
 - Ποτέ δεν ξεχνούμε τον ακριτικό Πενταδάκτυλο που καμαρώνει από ψηλά την πανέμορφη Κυρά των παραμυθιών, τον καμάρι και το καύχημα ανθρωπών και πουλιών που λέγεται ΚΥΘΡΕΑ

Και όμως εδώ και εννιά χρόνια κόπηκε το νήμα της ζωής με τον τόπο μας και δεν έχουμε πια ακούσει ούτε το μελωδικό κελάδημα των αηδονιών, ούτε το θρόισμα των φύλλων, ούτε το κελάρυσμα των κρυστάλλινων νερών.

Μας το έχει κόψει η καταραμένη εκείνη μέρα της 14ης Αυγούστου του 1974. Ήταν ημέρα Τετάρτη. Από πολύ πρωί τα μπαμ-παμ των Τούρκικων αεροπλάνων σκόρπιζαν παντού το φόβο και το τρόμο. Οι εκρήξεις από τους βομβαρδισμούς ήταν τόσο δυνατές, που νομίζαμε πως θα έπεφταν τα σπίτια.

Διαλέξαμε τότε το πιο ασφαλές μέρος, **το πόδι της καμάρας του σπιτιού μας**, μείναμε εκεί, παρακαλώντας το Θεό να απομακρύνει τον κίνδυνο και να σώσει τον κόσμο από την καταστροφή.

Λέγαμε μια μικρή προσευχή, που είχαμε μάθει στις μικρές τάξεις του Δημοτικού.

«Πολυέλεε και Πολυεύσπλαχνε Θεέ, Εσύ που εξουσιάζεις το κόσμο όλο, λυπήσου τα δυστυχή Σου πλάσματα, που τώρα Σε παρακαλούν».

Πάυσε την οργή Σου και σώσε την πατρίδα από την τρομερή αυτή καταστροφή».

Σε λίγο κτύπησε η εξόθυρα του σπιτιού μας. Ήσαν μερικές χωριανές μας και ήθελαν να μάθουν τι είπε το ραδιόφωνο. Τους είπαμε ότι δεν ακούσαμε νέα, γιατί κόπηκε το ρεύμα και το δικό μας ραδιόφωνο λειτουργούσε μόνο με ρεύμα.

Μάθαμε από αυτές ότι μαζεύτηκαν αρκετοί χωριανοί μας εκεί στο Δημαρχείο και κρύφτηκαν ξυπόλητοι στο «λαούμι» του μύλου «Ξυλεύρικου» για να σωθούν από τις βόμβες. Παρακαλούσαν όλοι τον μακαρίτη Τάκη Γρίβα, που ήταν ο πλησιέστερος οδηγός αυτοκινή-

των της γραμμής Κυθρέας-Λευκωσίας, να τους μεταφέρει κάπου αλλού, για να σωθούν. Παρακαλέσαμε και εμείς τότε να μας βοηθήσουν, αν θα έφευγε αυτοκίνητο, να απομακρυνόμαστε και εμείς.

Χρειαζόμουν βοήθεια, γιατί είχα την αδελφή μου στο στρώμα άρρωστη με το πόδι της και δεν μπορούσε να κινηθεί. Μάς υποσχέθηκαν βοήθεια και έφυγαν πάλι στον κρυψώνα τους μέσα στο νερό του μύλου Ξυλεύρικου, γιατί τα Τούρκικα αεροπλάνα σφρηλατούσαν ακόμη την περιοχή μας. Κάθε λίγο έβγαιναν από το νερό και φώναζαν στον οδηγό για να τους απομακρύνει. Εκεί, κοντά στο Δημαρχείο, έμαθαν από μερικούς στρατιώτες ότι τα Τούρκικα στρατεύματα γέμισαν τη Μια Μηλιά και ήταν αδύνατο να περάσει απ' εκεί αυτοκίνητο.

Τότε σκέφτηκε ο μ. ο Τάκης, ο οδηγός, ότι μόνο αν άλλαζαν πορεία και πήγαιναν από την Χαλεύκαση, μπορούσαν να σωθούν. Τολμηρός και ριψοκί/δυνος όπως ήταν ο μ. ο Τάκης, γέμισε το αυτοκίνητο του όχι με 30 επιβάτες, αλλά με 50 ίσως και περισσότερους και κατά το μεσημέρι έφυγαν μέσω Χαλεύκασης-Μεσοορίας κ.λ.π. και κατάληξαν στη Λεμεσό.

Εμείς όμως εμείναμε στο σπίτι μας μόνες. Κατά το δειλινό, κόπασαν οι βομβαρδισμοί και μια μεγάλη ησυχία απλωνόταν παντού. Δεν είχαμε ακούσει κανένα αυτοκίνητο να ηγναινει προς την Λευκωσία και κανένας δεν είχε έλθει να μας βοηθήσει. Υποθέσαμε πως θα γύρισαν στα σπίτια τους.

Η εισβολή στην Κυθρέα από τα Τούρκικα στρατεύματα είχε γίνει την άλλη μέρα, την Πέμπτη 15 Αυγούστου 1974.

Το ποδοβολητό του στρατού, ο κρότος που δημιουργούσαν τα τάνκς, τα πολυθόλα κ.λ. ήταν κάτι το ασύλληπτο. Περνούσαν όλα από τον κύριο δρόμο της Κυθρέας, τον κεντρικό του Δημαρχείου, προς το κεφαλόβρυσο.

Οι κάτοικοι, που δεν πρόφτασαν να φύγουν, είχαν κρυφτεί στα σπίτια τους. Πολλοί έβγαιναν από περιέργεια να ιδούν και υπήρξαν θύματα. Όπως εμάθαμε εκ των υστέρων, θύματα υπήρξαν όσοι αρνιούντο να δώσουν στους Τούρκους τα χρήματά τους.

Το δικό μας σπίτι, μακριά από τον δρόμο, κρυμμένο μέσα στο περιβόλι με πανύψηλα και πυκνόφυλλα δέντρα, περιτριγυρισμένο από καλαμιώνες και νερό, φάνηκε πιο ασφαλές.

Ζήσαμε μέσα εικοσιπέντε ολόκληρες μέρες,

μέχρι της 8ης Σεπτεμβρίου 1974, που το είχαν ανακαλύψει οι Τούρκοι.

Σε όλο αυτό το διάστημα, κάθε πρωί και κατά το δείλινο, ακούετο ο ασύλληπτος εκείνος κρότος του πολυβολείου και του στρατού που πήγαιναν για γυμνάσια και φαγητό.

Ένα μέρος του στρατού ανακάλυπτε τους κατοίκους, που ήταν κρυμμένοι και τους έπαιρναν αιχμαλώτους στη Βώνη. Σε αυτό το διάστημα είχαν σκοτώσει πολλούς, ιδίως τις πρώτες μέρες μετά την εισβολή.

Εμάς, μάς είχαν ανακαλύψει την 8ην Σεπτεμβρίου. Έθλεπαν από τον δρόμο της μηχανής του Καττάμη τη μεγάλη συκιά, έξω από την εξώθυρα του σπιτιού μας, φορτωμένη σύκα και ήρθαν τραγουδώντας και σφυρίζοντας για να τα μαζέψουν.

Η εξώθυρα μας ήταν πολύ ψηλή και κλεισμένη με δυο χονδρούς σύρτες και δεν μπορούσαν απ' έξω να την ανοίξουν. Κάποιος, από τους στρατιώτες αυτούς, πήγε γύρω από το περιβόλι, πήδησε από τον φράκτη και μπήκε στον ηλιακό, ανοίγοντας την εξώθυρα. Οι πόρτες των δωματίων κατάκλειστες. Νόμισαν πως δεν είχε μέσα κατοίκους. Κατέβηκαν και οι άλλοι από την συκιά και έτρωγαν σύκα και φυστίκια με το τραγούδι τους, μέσα στον ηλιακό.

Εγώ τότε σκέπασα το κεφάλι και το πρόσωπο μου μ' ένα μαύρο μαντήλι και άρχισα να τους μιλώ από μέσα στο δωμάτιο, σε δυο γλώσσες - Ελληνικά και Αγγλικά.

- «Τι θέλετε στρατιώτες;»
Μια κραυγή τρόμου ακούστηκε από αυτούς. Νόμισαν, όπως φαίνεται, πως υπήρχε δικός μας στρατός κρυμμένος μέσα και αυτοί δεν ήταν έτοιμοι.

Ακούστηκε τότε ο κρότος των τουφεκιών τους, που τα γέμιζαν επάνω στα μάρμαρα του ηλιακού.

- «Τι θέλετε στρατιώτες παρακαλώ;» (Ελληνικά+Αγγλικά). Καμιά απάντηση.

- «Σε ποιά γλώσσα μπορείτε να μιλήσετε παρακαλώ; Ελληνικά ή Αγγλικά;»

Μονάχα ένα Α!... ακούστηκε σαν απάντηση.

- «Περιμένετε να σας ανοίξω την πόρτα». Μόλις άνοιξα την πόρτα επτά στρατιώτες, ξένοι με τα τουφέκια εστραμμένα προς τα μέσα του σπιτιού, σε σχήμα ημικυκλίου, για να εμποδίζεται η έξοδος, όπως φαίνεται, δικών μας στρατιωτών.

Μπαίνω τότε κάτω από τις κάννες των τουφεκιών και τους ερωτώ και πάλι.

«Τι θέλετε παρακαλώ;» Καμιά απάντηση. Η αδελφή μου, στο στρώμα, έκλαιγε και φώναζε σε μένα να φύγω απ' εκεί.

Εγώ της είπα τότε: «**Μη φοβάσαι, είναι καλοί**

άνθρωποι». Της το είπα και εκείνης στα Αγγλικά, χωρίς να γνωρίζει Αγγλικά.

Η φράση αυτή με έσωσε.

Ο στρατιώτης που ήταν στη μέση, φαίνεται να ήταν αξιωματικός και καταλάβαινε Αγγλικά. Διάταξε αμέσως τους άλλους έξι και κατέβασαν τα όπλα (κάτω το ξύλο και πάνω οι κάννες των τουφεκιών) με χαιρέτησαν με το χέρι στο μέτωπο και στάθηκαν σε στάση προσοχής.

Τότε ο αξιωματικός μου έδειξε τα μουστάκια του και κίνησε τα χέρια του γύρω στο δωμάτιο. Φοβήθηκαν για καμιά επίθεση, αν υπήρχαν μέσα άνδρες στρατιώτες.

Τους απάντησα (στα Αγγλικά) ότι δεν υπήρχαν άνδρες και ούτε επιτρέπεται σε άνδρες στο σπίτι αυτό. Μόνο η αδελφή μου που είναι άρρωστη και μπορείτε να την δείτε.

Η απάντηση από τον αξιωματικό ήταν «thank you». Με ακολούθησαν τρεις, ενώ οι άλλοι τέσσερις έμειναν έξω και επρόσεχαν.

Έδωσαν θάρρος στην αδελφή μου, που φώναζε κλαίγοντας, και της είπαν μόνο τη λέξη Αλλάχ, δηλ. εννοούσαν είναι του Θεού, με τον τρόπο τους, και της πρόσφεραν ένα μεγάλο κουτί μπισκόττα. Τους ευχαρίστησα εγώ στα Αγγλικά, μάς αποχαιρέτησαν και έφυγαν όλοι.

Μετά 20 λεπτά έστειλαν άλλους Τουρκοκυπρίους, με συνόδο τους ένα από τους ξένους. Αυτοί μπήκαν στο περιβόλι, από τον ίδιο τόπο που μπήκε ο πρώτος, που άνοιξε την πόρτα και άρχισαν να τρώνε αχόρταγα τις πουρνέλλες καταπίνοντας και τα κουκούτσια και μιλώντας στα Ελληνικά.

- «Πόθεν είσατε εσείς και μιλάτε Ελληνικά;»

- «Που το Επιχώ;» μου απάντησαν.

- «Εδώ μέσα τι γυρεύετε;»

- «Τώρα Κύπρος ούλλη Τουρκική, ούλλα δικά μας;» μου απάντησαν.

- «Που να ξέρω πως έγινε η Κύπρος όλη Τουρκική; Εφημερίδα δεν πιάνω, το ράδιο μας σταμάτησε, γιατί λειτουργεί μόνο με ρεύμα.

- «Που επήαν τζέινο το χωρκανοί σας;»

- «Ξέρω εγώ; Είναι σπίτι τους;», τους είπα.

- «Είναι αιχμάλωτος στο Βώνη;» μου είπαν.

- «Το εσού μιλάς Αγγλικά, επήες στο Αγγλία;»

- «Όχι, εγώ είμαι δασκάλα» τους είπα.

- «Που εν να ανοίξει το ισκολείον εν να πας;»

- «Βεβαίως;» τους είπα.

- «Τώρα να πάει τζέινο το αρφή σου, στο νοσοκομείον (εννοούσαν το Τσιάος) τσιαι το εσού να πάης στο Εβώνη;»

- «Γιατί; (τους είπα) Η αδελφή μου δεν είναι άρρωστη; Έπεσε χαμαί και πονεί το πόδι της. Εγώ την περιποιούμαι. Θέλουμε να πάμε μαζί στην Βώνη, που έχει και άλλους χωριανούς μας.»

- « Έσιετε ππαρά έσει;» ρώτησαν. Τους έδωσα τότε τα λεφτά και εκείνοι άρχισαν έρευνες μέσα στα ερμάρια μας. Είχαν αυτοκίνητο κοντά στην μηχανή Καττάμη και σιγά-σιγά πήρα την αδελφή μου, κρατώντας την επάνω μου και την έβαλα μέσα στο ταξί τους, μαζί με την τσάντα που είχαμε τα τιμαλφή μιας ολόκληρης οικογένειας.

Γύρισα τότε να πάρω και την βαλίτσα που είχα ρουχισμό.

Σε λίγο ήλθε ένας στρατιώτης και μάς πήρε στην Αστυνομία Κυθρέας, που ήταν και αυτή Τουρκική.

Σαν πηγαίναμε, είδαμε με δάκρυα στα μάτια, ανοικτές όλες τις πόρτες των σπιτιών και Τούρκικες σημαίες - μεγάλες σαν σεντόνι - στις εκκλησίες του Αγ. Ανδρονίκου, της Αγ. Μαρίας και στην Αστυνομία.

Ο διευθυντής της Αστυνομίας, που ήταν από την Επιχώ, κατάγραψε και κατακράτησε όλα (τιμαλφή και ρούχα), για να μάς τα δώσουν στην επιστροφή μας στην Κυθρέα...

Μετά καμιά ώρα μας πήραν με άλλο ταξί στην Βώνη. Μόλις είδαμε χωριανές μας, παρηγορηθήκαμε και τους εφώναξα να με βοηθή-

σουν να κατεβάσω την αδελφή μου από το αυτοκίνητο.

Καμιά όμως δεν μπορούσε, γιατί πονούσαν τις πλάτες και τα πλευρά τους από τις κοντεκιές που έφαγαν από τους Τούρκους, σαν τις μετάφερναν στη Βώνη.

Μου εβοήθησε κάποια άλλη αιχμάλωτη από το Τραχώνι.

Μείναμε σε ένα σπίτι καινούργιο, με 18 άλλους χωριανούς μας, για δυόμιση μήνες.

Στις 18 Νοεμβρίου 1974 ήταν η σειρά μας, που μας ελευθέρωσαν ο Ερυθρός Σταυρός και τα Ηνωμένα Έθνη.

Ζούμε με την ελπίδα και την Πίστη πως θα ξαναγυρίσουμε στον τόπο μας, που είναι πάντα στο νου μας.

Ποτέ δεν σε ξεχνούμε

Μανούλα μας γλυκειά

Τη μέρα λακταρούμε

Που θάρθει η Πασχαλιά

Για να γιορτάσουμε όλοι

Μαζί τη Λευτεριά.

ΕΛΠΙΝΙΚΗ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ
Συνταξιούχος δασκάλα